

SLOVENE

Štev. 231.

POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKI NAROD.

Leto XXXII.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2.

(vhod brez dvestih nad tiskarno).

Z urednikom je mogoče govoriti le od 10.—12. ure dopoldne.

Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uredniškega telefona št. 74.

V Ljubljani, v ponedeljek, 10. oktobra 1904.

Izhaja vsak dan, izjemoma nedelje in praznike, ob polu 6. uri popoldne. — Velja po pošti prejeman: za celo leto 26 K, za polovico leta 13 K, za četrt leta 6-50 K, za 1 mesec 2 K 20 h. V upravnishtvu prejeman: za celo leto 20 K, za pol leta 10 K, za četrt leta 5 K, za 1 mesec 1 K 70 h.

Za pošiljanje v Ljubljani na dom je dostavnine 20 h. — Plačuje se vnaprej.

Upravištvu je v Kopitarjevih ulicah št. 2.

Vsprejema naročnice, inserate in reklamacije. — In s e r a t i se računajo enostopna petivista (dolžina 72 milimetrov) za enkrat 13 h, za dvakrat 11 h, za trikrat 9 h, za več kot trikrat 8 h.

V reklamnih noticah stane enostopna garmondvista 30 h. — Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Upravišškega telefona št. 188.

C. kr. korespondenčni urad

v deželnem zboru.

(Govor poslanca dr. Sustersiča v deželnem zboru dne 30. septembra.)

Visoka zbornica! Pred vsem izvoli visoka zbornica sprejeti na znanje iz javo, da se tukaj ne gre za noben obstrukcijski predlog. Kadar postane obstrukcija aktualna, bo tako jasna in očita, da ne bo treba nobenemu članu visoke zbornice šele razlagati na dolgo in široko, da je sedaj stopila v veljavo. Tukaj se gre za stvar, ki se mi je že lansko leto zdela nujna, in katera se mi letos še nujnejša zdi. Gre se za stvar, ki je nujna zaradi tega, ker je delovanje c. kr. korespondenčnega urada, v kolikor je to delovanje zvezano z deželo Kranjsko tako, da je škodljivo ugledu dežele. In jaz sem mnenja, da je deželnega zbora najnujnejša dolžnost, postaviti se in nastopiti za ugled dežele.

Večkrat sem imel že priliko na Dunaju se direktno pritoževati zoper c. kr. korespondenčni urad, odnosno zoper tista poročila, ki jih dobiva c. kr. korespondenčni urad od c. kr. dež. vlade v Ljubljani. In mnogokrat sem imel priliko konstatirati, da so bila ta poročila v direktnem nasprotju z resnico ter naravnost tendenciozna. Tendenciozna so na dve strani: prvič proti stranki, kateri pripadam jaz, a o tem danes niti razpravljati nečem, drugič so ta poročila tendenciozna zlasti tedaj, kadar se nudi prilika očrniti pred vsem svetom nas Slovence, slovensko prebivalstvo naše dežele.

Posebno kričeča sta ta dva slučaja, katera hočem danes razpravljati v utemeljevanje svojega nujnega predloga, ker sta ta dva slučaja posebno značilna in — rekel bi — nekako krutega značaja. Gospodje, gotovo se še vsi dobro spominjate tiste demonstracije pred ljubljansko kazino, ki se je vršila 24. maja lanskega leta okoli 10. ure zvečer.

Streli v kazino.

Pred vsem prosim sprejeti na znanje odločno izjavo ne samo za moje osebo, ampak za celo našo stranko, da mi kakor en mož obsajamo najodločnejše tiste demonstracije; in zaradi tega je tudi, ker je bil takrat zbran državni zbor, klub „Slovenske zveze“ na Dunaju na moj predlog soglasno sklenil takoj dva dni pozneje, takoj ko se je prvič po onih dogodkih sešel, ostro obsodbo teh demonstracij. Ako torej razpravljam o tej stvari, se to nikakor ne sme smatrati kot kako odobravanje ali zagovarjanje tistih demonstracij; zoper to najodločnejše protestiram. Ali zaradi tega, ker one demonstracije obsajam, pa ne smem zanemariti drugih dolžnosti. Dolžnost imam in ta dolžnost mi veleva moj mandat kot zastopnik ljudstva kot zastopnik dežele, nastopati zoper neresnico, nastopati zoper pretiravanja, nastopati zoper to, da so se glede teh demonstracij potem c. kr. korespondenčnega urada v svet poslane novice kot dokazana dejstva, ki niso bile resnične. Pač ne bom dolžil c. kr. dež. vlade, da je namenoma neresnico dala v svet; ampak, da c. kr. deželna vlada, ki se je c. kr. korespondenčnega urada hitro poslužila, da je tem potom neresnico dala v svet, objektivno neresnico, potem ni ničesar storila, da se ta neresnica potom istega c. kr. aparata, katerega tudi mi plačujemo, popravi, ko se je bilo dokazalo, da je bila neresnica. (Odobranje in živolklici na galeriji.) To je nedopustno, in zato se mora deželni zbor postaviti v bran za čast naše dežele in našega prebivalstva. (Odobranje na levi in na galeriji. Posl. Povše: »Tako je!«) Gospoda moja, kaj so demonstranti delali pred kazino? Najprej so peli. Potem so nekateri pobalini — ta izraz je

popolnoma umesten — začeli kamenje lučati. Gospodje, da razposajen pobalin vrže kamen, to ni nič posebnega, to se najde tudi v najbolj kulturno naprednih deželah, in slovenski narod ni zaradi tega nič onečaščen, če ima tudi nezrele pobaline, ki kamenje lučajo. Ali gospoda moja, kaj se je trdilo? Trdilo se je, da je eden iz ozadja z ostro nabitim revolverjem ustrelil v natlačeno kavarno; in sicer izpocetka se je še celo trdilo, da ne enkrat, ampak dvakrat.

Pozneje so za en strel običajno smehali, ampak drugi strel je ostal v veljavi in velja pred širšim svetom še danes. Še danes velja po celem svetu, kjer se berejo nemški in taki časopisi, ki zajemajo iz nemških listov, kot dognano, da se je našel v Ljubljani lopov, ki je brez vsacega vzroka, brez vsacega stvarnega razloga, samo da uteši svoje sovražstvo zoper nemške sodeželane, ki so mirno v kavarni sedeli in ki ničesar niso storili, kar bi se smatralo kot izzivanje, hladnokrvno v to kavarno ustrelil! To je čisto nekaj drugega, kakor če kak pobalin kamne meče; to bi bilo, če bi bilo resnično, kakor sem že povdarjal, čin lopova in zares naša dežela, naše mesto in naš narod bi se imel sramovati takega lopova, ki bi bil sposoben za tako dejanje. Ali, gospoda moja, najlepše pri tej stvari je, da strel ni resničen, da namreč nihče takrat ni streljal, da je ta strel bil izrodek prebujne fantazije nekaterih in nič drugega! In da je temu tako, gospoda moja, to dokazujejo sodnijski akti. Naravno je, da je v posledici onih demonstracij in dotičnih obdolžitvev tekla sodnijska preiskava in jaz sem imel priliko, te sodnijske akte pregledati in iz njih preskrbeti si nekatere podatke, ki so zelo važni za presojo tega slučaja. Resumiral jih bom na kratko in zanesljivo.

Pred vsem je glede tega strela čudno tole: Demonstracija je bila 24. maja 1903 in takrat, 24. maja zvečer, se je torej laje streljalo v kazino. V aktih pa najdem dopis ravateljstva kazinskega društva z dne 27. maja, torej 3 dni pozneje, in tukaj kazinsko društvo piše: »Seine flugen durch die zertümmerten Scheiben in die Kaffhauslocale, ebenso auch Projectile, wahrscheinlich von Revolverschüssen herrührend, welche in die Wand eindringen und dort stecken geblieben. Torej kazinsko društvo še tri dni pozneje ni gotovo vedelo, da se je streljalo, je reklo samo »wahrscheinlich« in bilo je torej veliko bolj previdno v svojih izrazih kot uradna »Laibacher Zeitung«, ki je vedela ne samo poročati, da se je streljalo, ampak je tudi še vedela natančno poročati, kako je krogla skozi zrak letela. Pisala je namreč v listu s dne 25. maja 1903: »Auch wurden in das dicht besetzte Kasino. C. H. zwei Revolversehüsse abgefeuert. Die eine Kugel flog knapp an den Herren Baron Wolkenberg und Postbeamten Röder vorbei und blieb in der Mauer stecken.« V istem smislu je šlo poročilo na c. kr. korespondenčni urad in v istem smislu so tudi poročali potem na podlagi poročila c. kr. korespondenčnega urada vsanji listi. Jaz mislim, da bi bilo nepotrebno, ako bi tukej prečital dotična poročila raznih nemških listov, ker so itak snans. Saj se gospodje spominjate na ono afero. Jaz nadaljujem rajše resnice iz sodnijskih aktov.

Tukaj v sodnih spisih imamo dve gruči prič. One priče, katere mi juristi imenujemo obremenilne, to so tiste, ki trdijo, da so slišale streljati, in druge priče, katere mi imenujemo razbremenilne priče, to so tiste, ki niso slišale streljati, ki pa so bile prisotne in imele priliko opazovati, ali se je streljalo ali ne.

Dajmo prednost nasprotniku, torej obremenilnim pričam. V tem pogledu stoji v ospredju priča Andretto. On pravi, da je stal na verandi, da je slišal strel, da je

videl, kako se je zasvetilo, da more natanko navesti prostor, kjer se je streljalo, namreč, da je to bilo nasproti tretjemu kazinskemu oknu pri drugem kostanju. To je namreč drugi kostanj od vogala »Zvezde« vtric kazine računano.

P. Kaiserfeld, poročnik pri 27. pešpolku v Ljubljani, je nekoliko drugače izpovedal. On pravi, da je absolutno prepričan, da se je streljalo, ampak zasvetiti se on ni videl. Pravi, ta čut je imel, da je detonacija prišla iz sredine množice in sicer od tam, kjer kostanji stoji.

Priča Sigmund Wutscher pa pravi tudi, da je strel slišal in poudarja, da se je ustrelilo poprej, predno so kamne lučali in ta moment je važen radi presoje verodostojnosti drugih izpovedeb. Namreč vse najvažnejše priče in skoraj vse obremenilne priče so edine v tem, da je najprej množica pela pesem, da se je potem ob koncu te pesmi začel strel in da je potem začelo kamenje leteti. Sigmund Wutscher pravi, da je bil najpoprej čuti strel, ko je bil primeroma še mir; potem šele da so začeli kamni frčati.

Gospod Rudolf baron Gall, generalni major v pokoju, katerega je v preiskavi deželni predaednik baron Hein za pričo navedel, ta pa zopet drugače pravi. On trdi: Najprej so začeli metati kamenje in da je kamen še njega na verandi nekoliko zadel, potem je šel v kavarno in tam je šele začel strel! Končno je v soglasju s to izpovedbo izpovedba g. Otmarja Giessmana, poročnika pri 27. pešpolku, ki pravi: »Slišal sem najprej kamne padati, vstal sem in šel proti vratom verande in potem sem zunaj slišal popolnoma natančno strel.«

Mislím, da ta posnetek iz izpovedb obremenilnih prič zadostuje, ker so to najvažnejše izmed prič, ki so potrdile, da so čule strel. Jaz pa tudi konstatiram, da so to po mojem prepričanju sami pošteni ljudje in da ne mora biti nobenega dvoma, da so vsi govorili po svojem najboljšem subjektivnem prepričanju. — Ali pri presojevanju verodostojnosti prič se ne smemo držati samo subjektivnih momentov, ampak odločilni so objektivni momenti. Presoditi je po objektivnih momentih, katera izpovedba prič je bolj verodostojna. Tu sedaj prihajam k razbremenilnim pričam, katere razdelim v tri gruče.

Prva gruča so stražniki, ki so tam pred kazino opravljali svojo službo; druga gruča sestoji iz gostov in uslužbencev kazine in tretja gruča iz drugih prič.

Stražniki so gotovo najbolj poklicane priče o tem, kaj se je pri oni priliki godilo. Oni imajo službeno dolžnost paziti na to, ali se izvrši kako kršenje zakona, bodisi hudodelstvo, pregrešek ali prestopok in ti stražniki so stali ob ravnji proti ljudstvu v neposrednji bližini demonstrirajoče množice, ker so ljudstvo — to izhaja vse iz aktov — od kazine proč tiščali. Bili so torej direktno v obraz ljudstva obrnjeni. To vsi stražniki, gospoda moja, brez izjeme potrjujejo, da ni bilo nobenega strela, akoravno bi bili oni v prvi vrsti morali slišati, ako bi se bilo v resnici streljalo.

Druga gruča so gostje in uslužbenci kazine. Ferdinand baron Baum, poročnik pri 27. pešpolku, je bil tudi zunaj na verandi ravno tako in ob istem času kakor Andretto ter potrdi, da ni slišal nikakega strela. To je vendar čudno, če dva skupaj stojita in v neposredni bližini se ustrelí, da samo eden sliši strel drugi pa ne, četudi ni gluhi. Zdi se mi čudno, da bi imeli pri 27. pešpolku gluhe častnike. (Veselo na levi in na galeriji.)

Idimo dalje. August Dreise ml., Nemeec, je bil tudi v kazini, pa je ravno

tako malo strel čul, kot njegova navzoča soproga gospa Marija Dreise.

Rudolf Sauer, markir v kazini, je z Andretto stal skupaj na verandi in ni slišal nikakega poka. Gluh menda ni, saj gluhega bi kavarnar ne mogel imeti v službi.

Karol Kraker, donašalec v kazini, je stal celo pred verando na cesti, torej bližje kostanju kot Andretto, od koder se je baje streljalo in ni ničesar slišal; pač pa je ta priča posebne važnosti, ker je gledal ravno proti tretjemu kostanju. Kakor se je namreč pozneje dognalo, moralo bi se, da bi se dotična luknja v šipi kazinskega okna napravila, od tretjega kostanja naravnost proti oknu streljati, ne pa, kakor trdi Andretto, od drugega. Karol Kraker je bil torej na cesti pred verando in je gledal proti tretjemu kostanju in videl, da so se fantje pripogibali in pobirali kamenje, ali strela ni slišal in tudi ni videl, da bi se bilo zablskalo.

Emil Schrautzer je bil tudi na verandi, pa ni slišal nikakega strela, akoravno je vse natančno opazoval. Ljudje so prišli, pravi, so peli in ko so odpeli, je pričelo frčati kamenje — o strelu nobenega sledu.

Sedaj pride tretja gruča razbremenilnih prič, in tukaj imamo pred vsem g. Karola Kauschegga. Karol Kauschegg je gotovo jako verodostojna oseba, saj ga gotovo vsak izmed nas pozna. On je stal tam v družbi z Alojzijem Rasbergerjem blizu tretjega kostanja, je vse natančno opazoval in pravi kot priča v svoji izpovedbi, da z vse odločnostjo potrdi izrečeno in natančno, da se ni ustrelilo, ker bi bil on moral slišati strel. Isto izpove Alojzij Rasberger in ravno tako Gustav Sluga, ki tudi pravi, da bi bil moral slišati, če bi se bilo ustrelilo, ker je stal neposredno tam in slišal zvenketanje šip. — Franc Perdan je stal ves čas ravno nekako pri tretjem kostanju in izpove z vso odločnostjo, da je opazoval vse natančno, videl, kako se je šipa pobila ter z vso odločnostjo izključuje, da bi bil kdo streljal. In takih prič je še vse polno! Morda je okoli 100 prič, ki so vse izpovedale, da ni nihče streljal. — Dr. Rudolf Rauch, Nemeec, pripoveduje v svoji izpovedbi, da je stal pred kazino in vse natančno opazoval, ker ga je zanimalo, kako tuj narod demonstrira, a ta Nemeec izključuje z vso odločnostjo, da bi se bilo streljalo.

Med obremenilnimi pričami sem še pozabil pričo Val. Zeschko, ki tudi trdi, da je slišal strel; Oton Kraus, njegov spremljevalec, pa zopet pravi, da strela ni slišal. Tako priče!

Gospoda moja! Iz objektivnega stališča je popolnoma jasno, da v tem slučaju razbremenilne priče zaslužijo veliko več vere, kakor obremenilne. Bona fides, subjektivno verodostojnost priznam vsakemu izmed prič brez izjeme. Toda za vprašanje, se li je streljalo ali ne, so v tem slučaju odločilne le razbremenilne priče. Ne vem, ali je že kdo gospodov bil kedaj navzoč v takem tumultu, kjer je naenkrat počil strel. Vsakdo bo potrdil, da, ako pri taki priliki naenkrat počí strel, je ta detonacija tako karakteristična, da v celi zbrani družbi ni nobenega dvoma, da je nekdo ustrelil! Se celo dvom o tem ni mogoč.

In v tem slučaju bila je še celo noč, ko se sliši še bolj, kot podnevi, taka detonacija, in, kakor ena obremenilnih prič, Sigmund Wutscher, pravi, da je takrat, ko se je streljalo, »bilo primeroma mirno«. Iz tega se vendar jasno vidi, da bi bili vsi navzoči morali slišati strel, in sicer gotovo tisti, ki so zunaj stali in med katerimi je dozdevni strelec stal, bolje kakor tisti, ki so bili v kazini, in tudi kako,

sti, ki so bili na verandi, ker so bili vsi ti bolj oddaljeni. kakor oni, ki so dozdevnega strelca obkolili, stali v njegovi neposredni bližini. Toliko glede priča.

(Dalje prih.)

Rusko - Japonska vojska.

Bojišče pri Mukdenu.

Tokio, 8. oktobra. Japanci so vsedeli južno od Mukdena ležeče Saoknaj Tišen višine v bližini Jantaja.

London, 9. oktobra. Japonci hočejo prihodnjo bitko biti rajše pri Mukdenu. kakor pa severno od Mukdena. Pustili bodo, da se Rusi v Mukdenu zbera, da tako izključijo Rusom hitri beg. Japonci namena vajo nenadni napad na Kuropatkinovo moč.

Berolin, 9. oktobra. „Lokalanzeiger“ poroča iz Mukdena, da so ondi mnenja, da namerava Kuropatkin, ker je dobil snatna pojačenja, priti s prodiranjem.

Peterburg, 9. septembra. Dne 5. septembra je bila bitka pri vasi Sjaljo Hedzi. Rusi so pognali v beg sedem japonskih eskadromov. Japonci so bežali v takem neredu, da niso mogli vzeti ranjenecov s seboj. Rusi so vjeli mnogo japonskih dragoncev in dva častnika.

Peterburg, 8. oktobra. Dopisnika „Nov. Vremja“ in „Biršev. Vjedomosti“ v Mukdenu poročata, da vlada tam povsem živahna vojaška delavnost. Neprenehoma prihajajo v Mukden nove čete. Vse hiti, vse je veselo vzburjeno in sodi se, da se pripravljajo velike reči. Vojni poročevalci iz Harbina so dospeli v Tjenlin.

Rusi se več ne umaknejo?

Peterburg, 8. oktobra. General Veličko je rekel v nekem razgovoru poročevalcu „Novoje Vremja“, da se mu zdi neverjetno, da bi se ruska armada umaknila do Tjenlina. Koncentracija armade se vrši naglo. Ojačenja prihajajo redno, točno po načrtu. V kratkem času stopi ruska armada na vsaj črti v ofenzivo.

Dnevno povelje Kuropatkinovo. — Rusi bodo pričeli prodirati!

Peterburg, 9. okt. Vladni list ima iz Mukdena poročilo, da je Kuropatkin izdal 2. t. m. naslednje dnevno povelje: Pred več nego sedmimi meseci nas je napadel sovražnik pred Port Arturjem, predno je bila vojska nasnanjena. Od tedaj so ruske čete izvršile mnogo junaških dejanj, na katere je lahko domovlja ponosna, a sovražnikova ošabnost le še ni porazena, ampak sanjari še dalje o popolni zmagi. Čete naše mandžurijske armade, dasi krepkega duha, niso bile dovolj številne, da bi porazile japonsko armado, treba je bilo časa, da se zagotovi naši armadi popoln uspeh. Radi tega sem zapovedal umikanje, dasi smo Japonce opetovano odbili.

Kuropatkin hvali uzorno umikanje čet od L'aojana do Mukdena in pravi, da je car določil zadostno število vojakov, da bo Japonska končno premagana. Premagati je silne težave, da se vse to spravi preko oddaljenosti 1000 vrst na bojišče. Stotisoče ljudi, na tisoče konj, na milijone tovorov se spravlja tekom sedmih mesecev iz evropske Rusije in Sibirije v Mandžurijo in če bi bili doslej odpisani polki še nezadostni, bodo prišli novi. Žalja carjeva, da sovražnika premagamo, se bo dosledno izvršila. Dolej je sovražnik mislil, da si je izbral najpripravnejši čas, opirajoč se na svoje velike vojne moči, da nas napada, sedaj pa je prišel od vse armade težko pričakovani trenotek, da pojdemo sovražniku nasproti. Prišel je za nas čas, da prisilimo Japonce izvrševati našo voljo, kajti vojne moči ruske mandžurijske armade so dovolj velike, da morajo pričeti s prodiranjem. Da se premaga močnega in hrabrega sovražnika, treba je krepke odločnosti vseh vojakov od prvega do najvišjega. Naj bodo žrtve še tolike, pomislite kolike važnosti je zmaga za Rusijo in kako potrebno jo, da svoje brate v Port Arturju oprostimo, brate, ki sedem mesecev branijo zaupano jim trdnjavo. Vojaki! Naša armada je na bojiščih izvršila velika dela junaštva, pomislite, da je čast Rusije v vaših rokah. Visoki vodja ruske države moli z vso Rusijo za vas ter vas blagoslovja! V novih junaštvih s to molitvijo podkrepjeni, moramo se zavedati važnosti svoje naloge in nastopati brez strahu s trdno odločnostjo, storiti svojo dolžnost, ne oziraje se na svoje življenje. Božja volja bodi z nami vsemi!

Novi napad Japoncev na Port Artur odbit.

London, 8. oktobra. Iz Tjencina poročajo, da je došla tja neka džunka iz Port Arturja. Moštvo iste je pripovedovalo, da so Japonci vnovič napadli Port Artur in to istodobno od štirih strani. Vzlic temu, da je pomagala pri napadu tudi Togova eskadra, so

bili Japonci odbiti ter so imeli ogromne izgube, slasti na severno-zapadni strani, kjer so eksplozivne mine in povzročile grozne izgube. General Steselj hodi od utrdbe do utrdbe ter navdušuje vojake.

Boj za Port Artur.

London, 8. oktobra. V Tokiu vlada veliko veselje nad poročilom, da so japonske baterije uničile v luki 4 ruske vojne ladje (?) Imena teh ladij še niso znana. V Washington je došla brzozjavka, ki pravi, da je bil „Askold“, ko je hotel uteči v Šangaj, od Japoncev uničen.

Sangaj, 8. oktobra. Japonci so v bližini Njučvana zaplenili angleški parnik „Lishan“ iz Honkonga, ki je vozil v Port Artur živino in moko.

London, 8. oktobra. Iz Port Arturja včeraj ni došla v Čifu nikaka vest. Vse zveze so vsled velikanskega viharja razdrte. Ruski častniki, ki so iz Čifua zvezani s Port Arturjem potom brezličnega brzozjava, trdijo, da je bil ta teden nameravan izpad portarturskega brodovja, ki ga je pa preprečil velikanski vihar. V Cintavu pravijo ruski častniki, da je došlo strelivo in topovi križarice „Diana“, ki se sedaj nahaja v Sajgonu, v Port Artur. Nemci tega ne verujejo. Angleški parnik „Howick Hall“ preloži v Cintavu premog na nemški parnik, ki bo v nekaj dneh prodrl blokada v Port Artur.

London, 8. oktobra. Japonci nameravajo baje osvojiti Port Artur do 3. novembra, ko bo mikadov rojstni dan. Japonski častnik, ki je prišel izpred Port Arturja v Nagasaki, pravi, da Japonci pas vedno tesneje oklepajo ter da je postala blokada jako ostra. Živil je vedno manj. Vodovodov sicer Japonci niso osvojili, toda obvladujejo jih s svojim ognjem, da Rusi dobivajo vodo le z veliko nevarnostjo. Obširne priprave kažejo na velik naskok. Vjeti Rusi pravijo, da je v trdnjavi mnogo mrtvecev nepokopanih. Bolnišnice so polne, da morajo ranjence spravljati že ladje.

London, 8. oktobra. Dogodek pred Čifuom, kjer je bilo slišati gromenje topov in blisk električnih luči, in iz katerega se sklepal na pomorsko bitko, še sedaj ni pojasnjen. Dogodek je opazovalo mnogo ljudi.

London, 8. oktobra. V Harbinu so izdali uradna poročila, glasom katerih so Japonci svoje dozdevne uspehe pred Port Arturjem znatno povečali. Rusi so glasom uradnih izkazov zapustili pred Port Arturjem le malo važnih postojank, katerih pa niso mogli Japonci zasesti. Hrabrost portarturskih braniteljev in njegovega poveljnika bo Port Artur še dolgo držal.

Druga ruska armada.

Peterburg, 9. okt. Neki častnik iz štaba generala Gripenberga je izjavil, da koncentracija druge mandžurijske armade ne bo končana pred marcem prihodnjega leta.

Hunhuzi.

London, 8. okt. General Kuropatkin se je odločil, da sestavi poseben vojni oddelek proti Hunhuzom, ki so s svojo guerilla-vojsko Rusom ravno tako nadležni, kakor so bili Angležem v Južni Afriki Buri.

Japonska ekspedicija na Sahalin.

London, 8. oktobra. „Daily Telegraph“ so sporočili včeraj iz Sangaja, da je japonska ekspedicija na otok Sahalin odgodena radi bližajoče se zime.

Obbajkalska železnica.

Moskva, 8. oktobra. (Poročilo ruske brzozjavne agenture.) Na obbajkalski železnici je bil danes odprt promet za vlake delavcev in tovorov. Prevažanje preko Bajkalskega jezera in promet na sibirski železnici se vrši izvrstno.

Ruske ladje.

Havre, 8. oktobra. Križarka „Smolensk“ ruskega dobrovoljnega brodovja je dospela sinoči v tukajšnje pristanišče, da vkroca premog.

Barcelona, 8. oktobra. Ruska lazaretna ladja „Orel“, ki je vsidrana v tukajšnji luki, je dobila ukaz, naj ostane tukaj do 25. t. m.

„Vestnik Mandžurskoj armiji.“

Ruski listi pišejo, da se je po bitki pri L'aojanu list „Vestnik Mandžurskoj armiji“ preselil iz L'aojana v Tjenlin. Stev. 31 lista je bila dne 31. avgusta tiskana še v L'aojanu; številki 32. in 33. pa dne 9. septembra v Tjenlinu. Uredništvo in tiskarna lista se nahajata v železniških vagonih.

Izgredi rezervistov v Rusiji povzročeni po židih.

Peterburg, 8. oktobra. Ruska brzozjavna agentura je od kompetentne strani pooblaščenca izjavila, da je vest, ki jo je „Kölnische Zeitung“ prejela iz Peterburga o izgredih, ki so jih priredili v vojaško službo poklicani rezervisti, resnična, toda pretirana. Izgredi niso bili na mnogih, ampak le na štirih krajih. Povod tem izgredom, vsled česar je bilo par prodajalnic s kolonialnim

blagom razdejanih, se je krivo tolmačil. Pravi vzrok je bil, da so povodom sbiranja rezervistov židovski trgovci svoje blago silno podražili, kar je rezerviste razkažilo. Izgredi so bili povsod udušeni. Sicer ščuvajo tudi socialisti, ki so povsod na večjih zbirališčih rezervistov razširjali proglose proti vojni. S tem niso pa isti ničesar dosegli, razen da se je občni srd obrnil proti njim.

Podmorski čolni za Japonsko.

London, 8. oktobra. Reuterjev urad je zvedel iz N. Yorka, da je bilo pet podmorskih čolnov, obrazca „Holland“, preko New Yorka in Čikaga odpeljanih najbrž na Japonsko.

Važni dogodki na Koreji.

Pariz, 8. oktobra. V Pariz so brzozjavili iz Gensana od 7. t. m.: Vsi kraji ob severovzhodni obali Koreje so zasedeni od malih kosaških oddelkov. V Sunčinu je osem topov, južno od tega mesta je le konjeništvu. Rusi se ne poslužujejo več ceste ob vztočni obali, ampak prodirajo na veliki cesti bolj proti zapadu. Dvanajst džunk je dospelo z različnimi zalogami za „Rdeči križ“ v Sunčin, kjer biva ruski general. Rusi svetujejo mišionarjem naj čimprej zapuste kraj.

Zasedanje deželni zborov.

Istrski deželni zbor. Koper. Poslanec Bartoli in tovariši so v sobotni seji postavili predlog, naj bi se dala bivšemu deželnemu glavarju dr. Campittelliju za njegove zaslugе, ki si jih je pridobil za deželo kakor poslanec in večletni deželni glavar, renta letnih 6000 kron. O tem predlogu se bo raspravljalo v prihodnji seji. Nato sta bili predčtani dve interpelaciji na vlado in sicer poslanca Tomasija in tovarišev glede pomanjkljive naprave gruntuovnice na okrajnem sodišču v Motovunu ter interpelacija poslanca Kompareta in tovarišev glede poročila o bedi v Istri. — O poročilu agrarnega odseka s ozirom na delovanje deželnega kulturnega sveta za 1902. se je vnela daljša debata, katere so se udeležili poslanci Mandić, Kompare, dr. Trinajstić, dr. Campittelli in Tomasi. Prvi trije omenjeni poslanci so povdarjali, da ne more dosednje delovanje deželnega kulturnega sveta pokazati nobenih posebnih uspehov, da se isto peča bolj s politiko nego pa s pospeševanjem kmetijstva imajo pred očmi le koristi italijanskega prebivalstva, koristi slovenskega prebivalstva pa popolnoma zanemarija in da je le tedaj pričakovati povoljnega uspeha delovanja deželnega kulturnega sveta, ako se isti razdeli v slovenski in italijanski oddelek. Poslanec Campittelli je izkušal izvajanja predgovornikov ovrdeči, naglašuje, da mora kakor bivši predsednik deželnega kulturnega sveta odločno protestirati proti očitjanju, češ, da postopa dež. kulturni svet enostransko ter da mora naglašati, da so bili pri vseh odlokih kulturnega sveta odločilni le povsem stvarni in finančni razlogi. Poročilo o delovanju deželnega kulturnega sveta je bilo potem sprejeto na znanje z večino glasov ter je bil odobren sklepni račun agrarnega deželnega fonda za leto 1903. Pri razpravi o sklepnem računu istrskega deželnega kreditnega zavoda za 1903 je opomnil poslanec dr. Stanger, da bo manjšina glasovala proti odobrenju računa, ker nimajo Slovani v zavodu svojega posebnega zastopnika in ker je uprava zavoda p manjkljiva. Sklepni račun je bil na to odobren z večino glasov. Po rešitvi rasnih prošenj za podpore, ki so bile na dnevnem redu, je poslanec Andrijič utemeljeval svoj predlog, ki ga je bil stavil v sadnji seji. Po tem predlogu, naj se deželnemu odboru ukaže, da stopi z vlado v pogajanje radi ponovitve stroškov, ki jih imajo občine s prenešenim delokrogom ter naj deželni odbor o uspehih pogajanj poroča v bodočem zasedanju. Za predlog so še govorili posl. dr. Chersich, dr. Campittelli, dr. Šbičič na kar je bil isti soglasno sprejet. Prihodnja seja bo v terek dopoldne.

Goriški deželni zbor. V sobotni seji deželnega zbora je poslanec Grča prijavil interpelacijo na vlado glede prevredbe goriških srednjih šol na narodni podlagi. Deželni glavar je odgovoril na dve interpelaciji poslanca Tuma glede imenovanja ravnatelja in oddaje del za notranjo uredbo deželne hipotečne banke. Zbornica je dovolila posojila za nasad novih ameriških trt za leto 1904 v znesku 20.000 kron. — Tako je bilo tudi sklenjeno, da se najme pri deželnem ubožnem zavodu posojilo 300.000 kron za konsolidiranje železniškega posojila. Končno so bili sprejeti deželni sklepni računi za zadnja tri leta.

V štajerskem deželnem zboru so v soboto razdelili razne samostojne predloge in poročila odsekov. Med temi je tudi poročilo deželnega odbora o predlogu poslanca dr. Hrašovca, kije zahteval, da se naj ustanovi v Žalcu meščanska šola s slovenskim učnim jezikom. Deželni odbor je priporočal, da naj se zavrne predlog. Poslanec Rokitski utemeljuje si

mostojni predlog, naj deželni odbor naroči okrajnim zastopom, da izvrše poizvedbe glede potnih služnosti. Predlog so odkazali občinskemu odseku. Poslanec Brandl predlaga, naj skrbi deželni odbor, da živinorejci snujejo za s'uhaj živinske bolezni družstva o prislilnem klanju. Po poročilu posl. Krenna se dovoli občini Žusem pobiranje 120%, občini Ebrnesbachan 112%, občini St. Ožbalt 130% in občini Lobmingberg 118% občinskih doklade. Prihodnja seja bo v terek ob 11. uri dopoldne.

Kakor poročajo iz Lvova, bo trajalo zasedanje dež. zborov do 8. novembra.

V sobotni seji gališkega deželnega zboraja je utemeljeval poslanec poljske ljudske stranke Stapiński samostojni predlog, naj se izpremeni deželnozbornski volivni red po načelih splošne, enake, tajne in direktne volivne pravice, ter naj se odpravijo volivne kurije. Predlog so odkazali s 48 proti 36 glasovom upravnemu odseku.

Tiszovi načrti.

Ogrski ministri predsednik grof Tisza je v listu „Az Ujsag“, objavil črpto pismo na svoje volivce. Predvsem povdarja čne vladarjeve milosti ob času njegove vlade v skupni armadi v prilog Mažarom. Tisza naznanja, da se bo moralo izpremeniti na Ogrskem ustavno življenje tako, da se ne bo mogla mala peščica malovažnih strank igrati s parlamentarizmom.

Tisza sicer ve, da bo to težko izpeljivo, a istotako ve, da pretežna večina na Ogrskem želi z njim vrstavo parlamentarnega reda. Tisza torej namerava najbrže poostri poslovnik v ogrskem državnem zboru. Če se mu pa ta precej nevarna igra posređi, je drugo vprašanje.

Izjava Tisze

je vzbudila na Ogrskem največjo pozornost in presenečenje. Zlasti so presenečene opozicionalne stranke, katerim je Tisza z izpremembo poslovnika napovedal odločen boj. Splošno sodijo, da namerava Tisza izvesti nove volitve, ker se sme v ogrskem državnem zboru poslovnik izpremeniti le v zadnjem zasedanju. Tiszov načrt je jako nevaren in ni izključeno, da bo Tisza v boju z opozicijo poražen.

Evropejski kongres o balkanskem vprašanju.

Iz Rima so d šla poročila, da bo v Rimu kongres, na katerem bodo končno rešili balkansko vprašanje. Turčija kongresu ne bo nasprotovala, ker ga hoče imeti njena dobra prijateljica, Italija.

Maziljenje srbskega kralja.

Včeraj dopoldne je bilo v Židci slovesno maziljenje srbskega kralja. Med potjo v samostan Židci je ljudstvo navdušeno pozdravljalo kralja. Kralj si je s svojim prijaznim občevanjem pridobil ljubezen srbskega priprostega prebivalstva.

Švica proti anarhistom.

Švicarski zvezni svet je izgoal iz Švice osem italijanskih anarhistov, kateri so v Luganu odstranili italijanski grb na palači italijanskega konzula.

Spopad med kristjani in mohamedanci.

Iz Carigrada poročajo, da je bil 1. t. m. med kristjani in mohamedanci krvav spopad. Srbski posestniki v vasi Barice niso hoteli oddati kakor navadno mohamedanskemu posestniku Sakir Kalisi u četrtino poljskih pridelkov. Ko so Kalici in njegovi sorodniki prišli pobirat četrtino, so kmetje streljali nanje. Tudi oddelek turškega vojaštva je 200 obroženih kmetov zapodilo v beg. Sile ko je prišlo več turškega vojaštva, je večina kmetov zapustila vse in pobegnila v Črnogoro.

Štajerske novice.

Na graški univerzi je bilo v letnem času 1506 slušateljev. Med temi je bilo bogoslovcev 99, rednih 94, izvanrednih 5. Juristov je bilo 756, rednih 693, izvanrednih 39 in hospitantinj 24. Medicincev je bilo 209, rednih 159 (med temi 4 redne slušateljice), izvanrednih 49 in 1 hospitantinja. Filozofov je bilo 397, 250 rednih slušateljev, 6 rednih slušateljic, 74 izvanrednih slušateljev, 38 izvanrednih slušateljic in 29 hospitantinj. Farmaceutov je bilo 45.

Odbor »Südmarken«. Predsednikom tega pruskofitskega društva je bil izvoljen dr. Robert p. Fleishhaker. Ljubljana zastopa v odboru dr. Ervin Ambrositsch.

Iz Brežic. Nemci beračijo po nemških listih za »Deutsches Haus« v Brežicah. — Umrle je v Brežicah uradnik Matheisove eksportne družbe g. Dominik Moro. — Najstarejši mož v Brežicah 91letni Karol Schrötenfux je umrl.

Š Albert Stiger v štajerskem deželnem zboru ni izvoljen v noben odsek.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 10. oktobra.

Baron Hein potem korespondenčnega urada še vedno ni uradno popravi neresničnega poročanja o dogodkih pred kazino! Tako se vzdržuje v javnosti napačna sodba o Slovencih! — Uradni list ne samo, da ni preklical, ampak danes celo vzdržuje trditve, da se je streljalo, pravi, da resnice ne bo preklicaval, češ da je državno pravdnštvo na podlagi priš dne 8. junija 1903 izjavilo, da ne more dvomiti o tem, da se je streljalo. To je kaj komodno stališče, sklicevati se na mnenje državnega pravdnika dne 8. junija, ne pa na sodišče, in se ne ozirati na priče, ki ne pričajo le kaknega mnenja, ampak izrecno izjavljajo dejstvo, katero so videli, in vselišali, a odločno trdijo, da se streljalo ni. Kaj pravi danes državno pravdnštvo, za to se uradni list v znani svoji gorečnosti za našo deželo ne briga. Danes smo pričeli dobresedno pričobevati to zadevni govor dr. Susteršičev v deželni zboru kranjskem. Iz tega vsakdo lahko razvidi resnični položaj in tudi to, da dela uradni list krivico, ako se na podlagi tega materijala sedaj še upa trditi, da se je streljalo! Dožacst deželnega predsednika je sedaj, konstatirati resnico. Zastopniki slovenskega naroda, občinski svet in poslanci pa imajo dolžnost, poskrbeti, da se to dožene in da uradni korespondenčni urad pove resnico!

Sleparije javnega mnenja pokušaja »Narod« z naravnost izmišljenimi poročili. Mi poročamo dejstva, ki se krijejo tudi s poročili drugih listov, le »Narod« dela izjemo, ker mu tako kaže in ker meni, da mu del slovenske inteligence še vedno vse verjame. »Narod« dela z najgršimi psovkami in lažmi, iz vsega pa se vidi, da zavija stvari po nalogu nemške in baron Heinove strani. Popolnoma izmišljeno je, kar govori »Narod«, da je »javna tajnost«, da so hoteli naši poslanci s škandali razgnati deželni zbor in da so hoteli napraviti škandal najprej Tavčarju, potem županu Hribarju, potem Schweglu in končno dež. predsedniku Hainu. »Man merkt die Absicht und wird nicht verstimmt«. Tavčar je popolnoma mnenja »Deutsche Stimmen«, da je škandal, če se Slovenci potegujemo v edinem dež. zboru, kjer imamo večino, za svojo narodno čast. Če je dr. Tavčar doživel škandal, je tega sam kriv; zaslužil ga je pa že davno, ker ta »mož čistih rok ni čistega značaja« vsak dan v »Narodu« pisari laži in nobene laži ne popravi! Če dr. Tavčar upije, da je državni zbor užgal dr. Susteršiču pečat lažnjivca, je to zopet navadna dr. Tavčarjeva laž. Vsa pošena slovenska javnost užiga te dni dr. Tavčarju pečat, da se poizkuša vzdržati le še z najnižjimi lažmi, z izdajalskim sočustvovanjem z našimi narodnimi nasprotniki in s psovkami. Če vse to požirajo mirno nekateri njegovi pristaši, naj ne meni, da bomo drugi tudi mirno prenašali njegove surovosti in da bomo nerazkrinkano pustili njegovo sleparjenje javnega mnenja!

Psovkarji pri »Slov. Narodu« si zdaj zmišljujejo cele pogovore, ki se v deželni zboru niso vršili. In sicer so ti izmišljeni pogovori polni psovk — prava slika liberalne inteligence. Pri tem se pa liberalcem primeri tudi kaka nesreča. »Narod« piše, da je Pirč odgovoril dr. Susteršiču »baraba«, Pirčev »Gorenjec« pa je slišal samo: »Vol!«. Nam je to vseeno. A najbolj zanimivo je pa, da poroča »Narod«, da je dr. Tavčar saklical dr. Susteršiča: »Prihodnjič prinesem pasji bič v zbornico in prebičal Vas bodem, da izgledate kakor tepena krava«. — Tako je torej — po »Narodu« — dr. Tavčar pokazal svojo omiko. V prihodnji seji bomo videli, ali bo dr. Tavčar tudi držal besedo. Videli bomo, ali je v zbornici tudi tako korajžen, kakor v »Narodu«.

Političen shod. V Moravčah je zborovala včeraj velika množica (do 400) katoliško narodnih mož. Govorila sta dr. Susteršič in Pogačnik. Ljudstvo je zlasti z osirom na zadnje dogodke z nepopisnim navdušenjem pozdravljalo voditelja

katol. narodne stranke in burno odobravalo postopanje naših poslancev. Zbtevali so vsi soglasno, da morajo nadaljevati boj brez ozirno, dokler ne zmagajo. Med izredno čustvenim odobravanjem je izrekel dr. Susteršič ob sklepu svojega govora besede, ki izražajo naše geslo v sedanjem burnem času: **Umaknemo se edinole, če nam volivci odreko svoje zaupanje.** Dokler pa uživamo zaupanje pri volivcih, priljudstvu, nas more z bojišča spraviti edinole smrt.

Inženir Endres ki je izvršil napad na akademik Pretnarja, je bil od sodišča v Kranjski gori zaradi žaljenja na časti in zaradi prestopka zoper telesno varnost obsojen na 24urni zapor. Tudi more plačati odškodnino Pretnarju ter vse stroške. Sodnik je svojo sodbo podprl z razlogom, da tak napad od strani inteligentnega človeka vpliva demoralizujoče na ljudstvo. Zato zasluži strogo kazen. Zastopal je Pretnarja dr. Ravnihar, Endresa pa njegov drug v veroizpovedanju dr. Eger.

Is Zatičine. (Otvoritev novega šolskega poslopja.) Pomembljiv dan je bil letos 4. oktober god N. Veličanstva presv. cesarja Franca J. čefa za Zatičino. Ta dan smo otvorili po slovenskem blagoslovu novo šolo, ki stoji na zvišenem prostoru nad samostanom in je v kras cel Zatičini. K tej slavnosti je pribitelo v Zatičino, ki je bila vsa v zastavah, lepo številno zunanjih gostov, med njimi g. c. kr. okrajni nadzornik Stiasny in g. sodni svetnik Jenčič iz Višnje gure. Ob pol 10. je bila v opatijski cerkvi slovesna sv. maša, katero je daroval mil. gosp. opat. Petje so oskrbeli gg. cistercijani. Po sv. opravilu se je pomikal spreved iz cerkve k šoli po sledečem redu: najprej je šla šolska mladina in domače učiteljstvo, obč. odbor, krajni šolski svet in stavbeni odbor, duhovščina v ornatu z mil. g. opatom, za njim povabljeni gostje, c. kr. orožniki in mnoge drugega občinstva. Po blagoslovu je nagovoril pred portalom zbrano občinstvo mil. g. opat v lepem, slovenskem nagovoru. V okrašeni šolski sobi I razreda je govoril g. župan Gorisček ter izročil slovesno ključ g. šol. vodji in nadučitelju Kovarju. Nato se zahvali v krasnem govoru g. nadučitelju Kovarju in navzočemu g. okr. glavarju, g. županu in obč. odboru, g. okr. šol. nadzorniku, mil. g. opatu in vsem drugim, ki so pripomogli, da se je dokončala ta prepotrebna stavba. V nadaljnjem govoru bodri trojke k pridnosti in hvalečnosti do staršev, ki so pomagali graditi to poslopje ter obljubila z vsemi močmi delovati z učiteljstvom v prosep šole. G. okr. šol. nadzornik Stiasny pozivlja mladino k pridnemu obisku šole ter jim s krasnimi besedami stavi v zgled cesarjevo mladostno življenje. Otroci zapoje c. karsko pesem, nato nastopi učenka III. razreda v narodni noši in deklarirava otvoritvi šole primerno pesem. Med posamesnimi točkami so prepevali otroci narodne pesmi. Po končanem sporedu je bila šolska mladež po goščena s kavo, kruhom, klobasami in vinom. Opolne je bil banket v dobro znani gostilni g. Frica. Gosp. svetnik je napil presv. cesarju, g. nadzornik g. nadučitelju, županu in stavbenemu odboru, nkar se je g. nadučitelj zahvalil. Bilo je še več drugih napitnic.

Roparska morilka V Trstu so aretirali nekoga K. r. Steinhacher, d. ma. iz Krakova v Galiciji, red. hudodelstva roparskega umora. Steinhacher je lansko leto umorila svojega znanca, ga oropala in pobegnila. Seta letos so jo po dolgem iskanju zasledili v Trstu. Imenovana ne prizna hud. delstva. — Izročil jo bodo c. kr. deželni sodnji v Krakovu.

Novo slov. akademsko društvo »Tabor« so si osnovali tisti slovenski akademiki, ki so se ločili od »Trizlavca«.

Vipavska dokliska Marijina družba priredi v četrtek, dne 13. t. m., predstavo »Lurška pastirica« v svoji družbeni dvorani v Vipavi n. sicer ob priliki prihoda presv. g. knezoškofa dr. Ant. B. Jegliča. Začetek ob 7. uri zvečer. Iz prijaznosti sodelujejo tamburaši k. s. izobraževalnega društva v St. Vidu.

Na Reki so aretirali pobeglo Josipino Sunon in njenega sapeljivca žida Davida Ustjanoviča. Ustjanovič je pobegnil z omejeno Suhor, katera je po izpovedanju sredno živela s svojim možem, a nekega dne jo je Ustjanovič pregovoril, da sta pobegnita. Imela je tudi svojega otroka seboj.

Solska vest. Za prov. učiteljico na šolo v St. Lovrencu pri Veliki Loki je imenovana absol. učit. kandidatinja gđ. Amalija Hinek.

Dva mednarodna tovaša so prišli v Trstu. Prvi je 27letni Gino Bordispan iz Vicenze, drugi pa Al. Kastelic iz Litije. Oba sta člana neke mednarodne tatarske družbe.

Preko Reke v Ameriko Na Reko je došlo 3000 izseljencev, ki hočejo v Ameriko. Zupan je prošil ministarstvo, da smejo izseljenci spiti do odhoda v praznih vozeh drž. železnice.

Birmancev je bilo 8. septembra pri D. M. v Polju 114. 10. sept. v Mošujah 60, 11. sept. v Kamni gorici 108, 18. sept. v Javoru 44, 25. sept. pri Sv. Katarini 38, 2. okt. v Smrtnem pod Smarno goro 52.

Pomanjkanje krme Orednja vlada poroča: Ker vsled neugodnega vremena v mnogih krajih primanjkuje krme, je vlada najprej prepovedala izvoz krme ter znižala uvoznino za krmo. Dalje je vlada nakazala poljedelskemu ministarstvu 500.000 K, da nakupi krme in jo razproda po primerni ceni. Razne zadruge bodo povabile na razgovor o tej akciji. V ta namen hoče vlada od državnega zbora zahtevati še 1 1/2 milijona kron.

Umrli je v Gradcu avskultant gosp. Ivan Skofic v 27. letu svoje dobe. Umrli je bil sin upok. c. kr. ravnatelja fil. blagajne. V Trčju je umrl pceestnik Alojz Perne, v Zigorju pa g. Aleksander Hilty.

Sneg Po kamniških in štajerskih planinah je palo ta dva dneva dokaj snega. Člo »Schöckle« pri Gradcu ga je dobil. Le tošnja jesen nastopa z resnim preludjem zimi. Na Jesenicah je v soboto padal sneg.

Slovenske književnike vabi od bor za izdajo »Jugoslovanskega Almanaha« sestane k. s. se vrši v četrtek, 13. t. m. ob pol 9. uri z večer v restavracijskih prostorih »Narod. doma« v Ljubljani. Rokopisi morajo biti v Ljubljani do 13. t. m. Vaš se sporočimo.

Ljubljanske novice.

Javno predavanje. Jutri se javna predavanja »Slov. kršč. s. o. zveze« zopet prične. Predavanja se vrše v dru. tvenih prostorih, Šlenburgove ulice št. 6, II. nadstropje. Jutri, točno ob pol 8. uri zvečer, predava dr. Jan. E. v. Krek o početku svobodomiselnih stranke na Francoskem.

Umrli je g. Matevž Trevn včeraj po kratki bolezn v 84. letu starosti. Pokojni je bil od leta 1847. zelo delaven član ravnateljstva v trgovskem bolniškim in podpornem društvu, za kar je bil 1898. odlikovan s slatim križem s krono za zaslugel Naj v miru počiva! Pogreb bo jutri ob 4. uri popoldne iz Krojaških ulic. — Predsedstvo Slovenskega trgoveškega društva »Merkur« pozivlja svoje člane, da se pogreba umrlega predsednika trgoveškega bolniškega in podpornega društva gospoda Matevža Trevena v kolikor mogoče velikem številu udeležijo.

Kranjski deželni zbor jutri ne bo imel seje.

Oboliel je zopet finančni komisar g. Jan. ežič na bolezn, katero je imel pred meseci. Sedaj se nahaja na medicinskem oddelku dež. bolnice. Njegovi prijatelji mu žele skorajšnjega ozdravljenja!

Umrli je Herman Keber, zasebni uradnik, star 21 let; v bolnici: Marija Tavčar, gostinja, 67 let.

Semenj. Dne 8. t. m. je bilo na semenj prigonjen 546 konj in volov, 325 krav in telet skupaj 871 glav. Kupcija je bila kljub slabemu vremenu dobra, ker so prišli po govejo živino Koročci po konje pa Lahi.

Temperatura je padla od petka do nedelje jutro za 9°. Siviči smo imeli le + 6° R.

Dohod novincev. Včeraj in danes so jeli prinjati letni novinci 17. in 27. pšter 27. bramborskega polka. Novinci domačega (17.) polka odidejo skupno v Sloveo.

Potresna opazovalnica je včeraj ob 3. uri popolne zabeležila potres oddaljen 3000 kilometrov.

Zadruga gostilničarjev, kavarnarjev itd v Ljubljani bode v kratkem ustanovila bolniško blagajno; vsled tega namerava v korist bolniške blagajne prirediti v prihodnjem predpustu, dne 14. januarja, veselico. V to svrhu priredi zadruga svojim članom v torek, 11. t. m. ob 3. uri popoldne v gostilni g. Anzlina »Steirer Franzl« na Resljevi cesti št. 16 prijateljski sestanek, kjer bode tudi dogovor o izletu v Radovljico na sadno razstavo. Izlet bode v sredo jutraj z vlakom z južnega kolodvora ob 7. uri 5 min. ter se izletniki prosijo, da naznanijo svojo udeležbo g. Avguštinu Zajcu, gostilničarju na Rimski cesti št. 24. Zeleti je obilne udeležbe za sestanek in izlet, ker je velike važnosti za vsacega člana.

Dva pekovska pomočnika okradena. Iva u Florjančcu, pekovskemu pomočniku, je ukradel neznan tat iz delavnice 60 kron denarja in žepno uro. Pavlu Kogojcu, pekovskemu pomočniku pri Zužku, pa je ukradeno okoli 20 kron denarja in nekaj zlatine. O tatni ni nobenega sledu.

Tatvine v Tönnlesovi tovarni. V Tönnlesovi tovarni je bilo v soboto zvečer ukradeno zavihaču Ivanu Biliču med delom 20 K denarja.

Poseben vlak Američani. V soboto je peljal poseben vlak 500 Hrvatov in Dalmatincev skozi Ljubljano. Vai so se peljali poizkusit srečo v Ameriki.

Z Jesenic so v soboto zvečer pripeljali z vlakom delovodjo Verhoyška. Poškodovan je tizko na glavi. Z južnega kolodvora je bil s rešilnim vozom odpeljan v deželno bolnišnico.

Nesrečen dan je bila za pijance v Ljubljani pretekla sobota. Obležalo je na ulicah sedem moških, katere je morala policija z znanim vozom za svjetnike prepeljavati na magistrat in jih spraviti v »špekhamro«. Menda je novo vino učinkovalo tako silno.

Bolan vojak — spoznan zdravim Dne 3. t. m. je prišel k osemtedenski vojaški vaji nadomestni rezervnik Jožef Malavašič, doma pri Sv. Joštu, okraj Ljubljana. Dokazano je bilo potom orožniškega poizvedovanja, ki mora biti vsaj za vojaška oblastva menda vendar merodajno, da je mladenič več kot deset let bolan. Ima namreč v želodcu bolesni, da ne prenese jedil, ker jih ne more prebavljati. — A čudno! Spoznan je bil sa vojaško službo sposobnim! Najmanje, ker bi se moralo zahtevati, je pač, da se mož odčá v preiskavo v bolnišnico. Sedaj pa se mora vaditi, prebivati v zasilni vojašnici v zadublem prostoru in uživati »tečno« prežvanko vojaških konserv.

Na oklicih so gg.: Leopold Verhovec, c. kr. poštni kontrolor, z gđ. Nežo Podberšek; Anton Pečnik, sprevodnik južne železnice, z gđ. Amalijo Planinc; Anton Baggia, strojni ključar, s prodajalko Marijo Soršak; Jožef Sand, stroj. asistent, z gđ. Dominiko Schlosser; Josip Skandnik, železničar, z gđ. Jožefo Zužek; Štefan Strukelj, železniški uslužbenec, z gđ. Katarino Habjan; Michael Cesnik, sprevodnik juž. železnice, z gđ. Frančiško Truglas; Frančišek Kranjc, uslužbenec juž. železnice, z Marijo vdovo Vovk; Peter Strban, sluga, z gđ. Marijo Tekavec.

Tobačna tovarna v Ljubljani. Obrtni nadzornik poroča o tej tovarni: Upošeljnih je 2416. Število dni blesni je 44300; delavni čas iznaša 54 ur na teden. Tudi tukaj se je novi službeni red vpeljal, o katerem pa obrtni nadzornik molči. Zbteval pa je: delavsko varstvene naprave pri električni razsvetljavi po varstvenih cevih, varstveno vreteno na šmirgljovi plošči nočevrznega aparata, pokritav nekega valčka na tleh, zavarovanje ploščne forme parnega kotla, zavarovanje mahalnih koles na stroje za rešetanje, kegljnih koles pri Rüttrommelgoringi in menjalnih koles pri neki sirugarski mizi in naprava jermenih kljuk, ki služijo za obešanje doli palajočih jermenov od transmisije. Obrtni nadzornik hvali tovarniško kuhinjo, kavarno in tovarniško kopel. Koliko je na tem resnice, bomo o priliki poročali.

Izkaz posredovalnega odseka »Slovenskega trgoveškega društva Merkurja.« Išče se: 2 pomočnika železninske stroke za Celje, 1 pomočnik špecerijske stroke za deželo, 9 pomočnikov mešane stroke za deželo, 1 pomočnik galanterijske stroke za Ljubljano, 1 kontorist za deželo, 1 učene za špecerijsko trgovino v Ljubljani. Službe išče: 6 pomočnikov špecerijske stroke, 2 pomočnika manufakturne stroke, 17 pomočnikov mešane stroke, 2 kontorska praktikants, 2 blagajničarki.

Mlad lovski pes se je zatekel k Lehnerju na Dunajsko cesto št. 60. Tisti, ki ga je izgubil, ga ondi dobi.

Cerkveni letopis.

Novo cerkev kartuzijanskega samostana v Pieterjah pri St. Jerneju

bode posvetil dne 3. novembra t. l. presvetli gospod knez in škof dr. Anton Jeglič. K tej cerkveni slovesnosti vabim podpisani vsop. n. duhovščino ljubljanske škofije in prosim, da oni gospodje, ki se mislijo te slovesnosti udeležiti, to 8 dni preje naznanijo ali po dopisnici ali drugače predstojništvu samostanskemu in na dan posveđenja s sabo prineso koretelj. Začetek posveč. brde ob 8. Dom. Peter M. Pepin O. Cith. rektor samostana kartuzijanskega v Pieterjah. Pieterje, dne 1. okt. 1904.

Razne stvari.

Najnovije od raznih strani.

Velik požar v Toporovu pri Lvovu je uničil požar 40 hiš. — Na vislice hoče priti neki kaznjenev v brnski kaznilnici. V ponedeljek je vzel ključivo ter ž njim nekega tovariša-kaznjenev tako nakresal po glavi, da se je revež nezavesten zgrudil na tla. Ko so ga vprašali, zakaj je to naredil, je odgovoril, da hoče biti obesen. — Plemstvo izgube one osebe na Češkem, ki so prišli do plemstva vsled potrenja cnih genealogov, ki so bili pozneje vsled raznih sleparij obsojeni. — Slepariji pri oprostivti od vojakov so prišli na sled v Pragi. Neki Porak je

ušel naboru. Ko se je vrnil, je prosil deželno sodnega svetnika Hrdličkega, naj ga oprosti, ker mu je Hrdlička obljubil. Zato je do bil od Peraka 2000 gl. Hrdlička je nato pregovoril se nekoga zdravnik, ki je Peraka res oprostil. — Ko pa je Perak za pravil vso svojo dedščino, je hotel nad Hrdličko, naj mu da onih 2000 gl. nazaj. Ker se je pa Hrdlička sprl tudi z onim zdravnikom, je prišla vsa zadeva na dan. — Umrlo je v Parizu 70 let stari kitarist Ferdinand Avg. Bartholdi, katerega delo je velikanski kip »Svoboda« v newyorški luki. — Cuden samomor. Zabljal je zabil v glavno delavce neke ameriške železniške družbe, da se s tem umori. — Napadeni zdravnik. Zdravnika blazine pri Sv. Ani v Parizu, dr. Vallens, je napadel neki blazni ter ga nevarno ranil na vratu. — Sinova ustrelila mater iz Amerike Bristol. Va poročajo: Blizu Fort Blackmana, Scott county, sta ustrelila gospo Minervo Greerovo njena sinova Robert in Grover. Sedaj dolžita jeden drugega umora svoje matere. Sinova sta v sobi pijančevala, ko je prišla v sobo njuna mati in ju posvarila. Pri tem sta oba na njo streljala. Bila je na mestu mrtva. — Hčerki obglavili očeta. V Rosebudu, Falls county v Ameriki, pripetila se je krvava žalogra. Dve 15-ozlomna 13 letni deklici sta svoji očeta obglavili, ker jima ni pustil poročiti se z onimi mladeniči, katere sta imeli radi. Nesrečnega očeta sta napadli ponoči v spanju. Pokojnik je bil premčen kmeti, imenom S C Stewart. — Kolerica na južnem Ruskem. Kakor poročajo iz Peterburga, je v Baku od 27. septembra do 4. oktobra na kolero obbolelo 111 oseb, izmed katerih jih je umrlo 61. V Saratovu je pa obbolelo 13 oseb, a umrlo jih je pet. — Srbski kralj je na svojem potovanju v Zidče s kmeti opetovano plesal kolo. — Gimnazija na parobrodu. Iz Amerike je odplul parobrod »Pensylvania«, na katerem je 250 gimnazijcev in učiteljskih pripravnikov. Parobrod bo plul v vse večje svetovne luke in se vrne v Ameriko leta 1905. Med potjo se bodo dijaki učili moderne jezike, pomorstvo in zdravstvo. — **Prebivalstvo Trsta.** Mestni statistični ured v Trstu računa, da ima tržaška občina sedaj 191.092 prebivalcev. Dne 31. decembra 1900 je bilo v Trstu in okolici 178.127 prebivalcev. Od leta 1900 jih je torej prirastlo 12.965.

Darovi.

Poslani našemu uredništvu:

Za družbo sv. Cirila in Metoda: Nekdo v Zagorju ob Savi 1 K za dobljeno stavo glede Preg. 24, 16: Ali je v svetem pismu, kolikrat greši pravični na dan?, in 1 K iz svojega žepa.

Za »Ljudski sklad« so darovali sledeči p. n. gosposde: Sajovic Jan. 10 K, dr. Susteršič Ivan 20 K, Siška Josip 5 K, Arko Miha 5 K, F. A. 10 K.

Bog plačaj!

Telefonska in brzojavna poročila.

Japonsko-ruska vojska.

London, 10. okt. General Kuropatkin je pričel z ofensivno. Pomaknil je čete do reke Hun. »Central News« poroča, da je Kuropatkin železniške postaje pri Saho reki in pri Jantaju Japoncem zopet vzela. Vreme je suho, a mrzlo.

Peterburg, 10. oktobra. Carjeva odločba, da so rezervisti z več nego tremi otroci oproščeni vojaške službe, je sedaj razširjena na vso evropsko Rusijo.

Peterburg, 10. oktobra. Ruska brzojavna agentura poroča, da vesti o spremembi v glavnem poveljstvu na bojišču ne temelje na dejstvih, ter so smatrati le izraz splošnega priznanja odličnih Kuropatkinovih vojaških sposobnosti. Splošno mnenje je, da se naj pusti Kuropatkinu popolna prostost za izvršenje njegovega voj. načrta.

Peterburg, 10. oktobra. V Reval sta došla ruski car in ruska carica. Spremlja ju generalni admiral veliki knez Aleksij.

Dunaj, 10. okt. Včeraj so bile v Pragi in v Brnu velike demonstracije za splošno volivno pravico.

Budimpešta, 10. oktobra. Na Reki bo ogrska vlada zgradila novo delavnico za torp-dovke, v kateri bode izdelana večina torpedov za avstro-ogrsko mornarico.

Dunaj 10. oktobra. Shod avstrijskih zdravniških stornio je sklenil, naj se zdravniški bolniških blagajn pripravljajo na splošno stavko, da zvojujejo prosto vclitv zdravniških in bolniških blagajnah.

Budimpešta, 10. oktobra. Danes se je zopet pričelo zasedanje ogrskega državnega zbora. Trgovinski minister je predložil predlogo za trgovinsko pogodbo z Italijo. Ministrski predsednik je izjavil, da bo predložil volitev komisije za izpremembo poslovniika, ki bo onemogočil tehnično obstrukcijo.

1714 (1-1)

†

Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani javlja tužno vest, da je njega mnogoletni, velezasluzni častni član in ravnatelj, gospod

Matevž Treun

zasebnik, lastnik zlatega križa s krono za zasluge, načelnik kreditnega društva »Kranjske hranilnice« i. t. d.

danes ob 8. uri zjutraj, previden s sv. sakramenti za umirajoče, v 84. letu svoje starosti po kratki bozni mirno v Gospodu zaspal.

Truplo nepoznabega pokojnika bo v torek dne 11. t. m. popoldne ob 4. uri iz hiše žalosti v Krojaških ulicah št. 5 k Sv. Krištofu prepeljano, ter ondi v društveno rakev položeno.

Dragega rajcega priporočamo v blag spomin

Ljubljana, dne 9. oktobra 1904.

Fran Terček, Alojzij Liljeg-rav. nam. tajnik.

Izjava

Kdorkoli in komurkoli na moje ime kaj posodi ali upa, jaz nisem plačnik.

Celovec - Št. Rupert.

Ivan N. Sirmik.

Zahvala.

Podpisana si štejem v dolžnost, da se slavni »Vzajemni zavarovalnici« v Ljubljani javno zahvalim za vestno in natančno cenitev in tako hitro mi izplačano škodo, ter jo vsakemu posvetniku na toploje priporočam.

Žiri, 8. oktobra 1904.

1711 1-1 Katarina Kopše.

2 kolarska učenca,

enega s 1. novembrom, enega pa z januarjem sprejme pod ugodnimi pogoji v poduk Pavel Janeschütz, kolarski mojster v Möblingu, pošta Traibach, Koroško. 1693 3-1

Trgovski prostori

s stelažami za trgovino z mešanim blagom prevzamejo se v najem za dobo več let takoj ali pozneje. Naslov pové upravništvo »Slov.« 1681 3-3

Kupim eno ali dve dobro ohranjeni stiskalnici za seno.

Anton Verbole,

1513 2-1

Izlake.

Menično pravo

sestavil gosp. Anton Kuder,

c. kr. sodni avskultant in učitelj meničnega prava na višji dekliški soli v Ljubljani,

ter obsega 166 strani. Cena knjige je v lično vezani obliki K 2 50, za člane slov. trg. društva »Merkur« K 1 50, s poštnino vred K 2 80 oziroma K 1 80. Naroča se naravnost pri imenovanem društvu. Znesek K 2 50 je malenkost in kdor ga hoče koristno uporabiti, naj si takoj naroči to knjigo. Uvažujemo hvaležno praktične in koristne cilje, katere je začelo slov. trg. društvo »Merkur« z velikim trudom in žrtvami zasledovati, ter dajmo mu z nakupovanjem njegovih knjig pogum in veselje za nadaljno pot k ustanovitvi prepotrebne slovenske narodno-gospodarske knjižnice. 1702 2-2

Učenca

sprejme IVAN REPE, mizarški mojster na Jesenicah na Gorenjskem pod ugodnimi pogoji. Star bi moral biti nad 14 let, poštenih staršev, s primerno šolsko izobrazbo in čvrste postave. 1699 2-2

Duhovnik

se išče za Blejsko Dobravo. Služba je lahka, renumeracija dobra. — Več pové Ign. Fertin, župnik v Zasipih, p. Bled. 1703 3-2

Naprodaj je

dobro ohranjen

glasovir.

Izve se v Škofji Loki, Solske ulice 3. 1705 3-2

Suhe gobe

v vsaki množini kupujem.

Ponudbe z vzorci in ceno na naslov:

1608 Tomáš Chaloupka 3-1 Světec u Biliny, Čechy.

Namizno grozdje,

sladko, gorsko, chasselas, pošilja 5 kilogramov Uhry. 1922 7-4

Grenčica „Florian“ in likér „Florian“ najboljša kapljica za želodec. 1938 59

Pijte Klauerjev „Triglav“ najzdravejši vseh likerjev. 544 150-2

Žalni klobuki

elegantni in po najnižjih cenah.

Nagrobne vence

in

trakove za vence

v največji izberi priporoča

Karol Recnagel, Mestni trg 24.

Menjarična delniška družba

„MERCUR“

L. Wellzelle 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kurznih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za dosego kolikor je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih. 134 383